

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELOFIZETESI AR:

Egész évre . . . . . 5 frt. — kr.
 Felévre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, úgy a lap s ellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adatkak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos petitior . . . . . 5 kr
 Ketszeri közlésnél . . . . . 4 kr
 Háromszori közlésnél . . . . . 3 kr
 Többszöri hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Anyilt-terben minden garmondsor díja 10 kr

A gazdakongresszus után.

Ismeretes e lapok t. olvasói előtt a mozgalom, melyet a magyar gazdák orsz. végrehajtó bizottsága létrehozott a célból, hogy agrarius bajainkból, egy vagy más úton kilábolni segítsen. A kongresszus, a mi a tagok számát és tekintélyességét illeti, sikerültnek mondható, mert úgy a hazai, mint a külföldi mezőgazdák számos tekintélye foglalt helyet a budapesti új városháza díszes tanácskozó termében.

Volt igen sok szép és tartalmas beszéd, magyar, francia és német nyelven; előltek sorolva számos bajai úgy a magyar, mint a szomszéd tartományok földbirtokosainak; volt panasz a tengertüli versenyre, mely megsemmisítéssel fenyegeti közép Európa termelő államait, de sőt a magunk túltermelése is egyik okául állított a mostani válságnak; szóval minden el lett mondva, — joggal-e vagy nem, — csak a baj orvoslására mondatott vajmi kevés, s a mi mondatott, abban is elágazók voltak a vélemények, s a sok szép és okos beszédnek végre is az lett a rövid kivonata, hogy biz a mi kedvünkért sem Francia, sem Németország nem fog saját érdekei ellen cselekedni, s így valószínűleg csakis a jó Isten kegyessége s a magunk józansága segíthet rajtunk, ha ugyan még nem késő? A négy napon át tartott értekezlet végre megszülette az — egeret! . . . . mely az alábbi határozati javaslatban lett összefoglalva, melyet

Apponyi Albert gróf egy nagyszabású beszéd után nyújtott be.

A mezőgazdák nemzetközi értekezlete elvben helyesli az előadó (dr. Gaál Jenő) javaslatait, és azok érvényesítése céljából:

1. A m. kir. kormányhoz, melynek védnöksége alatt tartotta üléseit, azt a kérést intézi, hogy a többi érdekllett államok kormányával kellő úton érintkezésbe lépven, azokat felkérje, hogy szakközvegeik értekezése útján a javasolt intézkedések keresztülvitelének módoszatai megvizsgáltassanak.

2. Saját elnökséget megbizza azzal, hogy hasonló irányú társadalmi működés folytatása végett állandó nemzetközi bizottságot alakítson, mely minden további teendő fölött határozni fog és magát a szükséghez képest kiegészítheti.

Hogy kilátásaink a jövőre nézve még a jelennél is aggasztóbbak, azt az előadó dr. Gaál Jenő alaposan mutatja ki midőnrámutat úgy az Egyesült államok, valamint Canada, Keletindia, Oroszország és a Laplata államok megmérhetlen — de még nagy részben használatlanul heverő — gabona-termű területeikre, melyek már a legközelebbi jövőben is sokkal inkább figyelembe veendőek lesznek, mint jelenleg; a távolabb jövőben pedig Ausztrália, továbbá az Amerikában és Afrikában nem rég felfedezett ama területek, melyeken a gyarmatosítás voltaképen csak ezentul fog megindulni, nagyon számba veendő nyers termelésre lesznek képesek és így nincs kilátás arra, hogy ezen verseny már a közelebbi jövőben ellensúlyoz

tathassék, hanem az általunk bene m látható időkig nemesak mai erejével jelentkezni, de minden valószínűség szerint folyton erősödni fog.

S mit ajánl dr. Gaál Jenő arra nézve, hogy ezen közzgazdaszatunkat végenyészettel fenyegető versennyel megküzdhecssünk?

A jövő állandó verseny kilátásaival szemben a közepurópai államok közzgazdaságában létesíteni kell vagy a mennyiben már meg van, fenn kell tartani a termelés főágai között a helyes arányokat; a mezőgazdaságot pedig oda kell fejleszteni, hogy az a termelő szabad akaratának lehetőleg alávetett, iparszerű és üzleties magasrendű foglalkozás legyen, melynél a kultura a verseny öregbedésével lépést tartván, ezt folyton ellensúlyozhassa. A haladás eszközeit e részben a szakértelem és a munkaerők fejlesztése, a megfelelő tőkebefektetés, a helyes munkafelosztás és munkaegyesítés, s minden létező termelési, társadalmi és állami tényező kellő viszonyba hozott, célzatos tervszerű felhasználása képezik.

Mind szép ez, mind helyes és szívesen aláírhatja minden nemzetgazda, ámdé fájdalom, ezen elvek már nem ma hangoztatnak először a gazdák köreiben, s bár belátja minden józan gondolkodású gazda ezen elvek helyességét, szükségét, s örömmel létesítené is azokat, ha a hadviseléshez szükséges, három kellekből csak egyvel is rendelkezhetnék! Mert mind ezen helyes elveknek megtestesítéséhez legelőször is pénz, még pedig sok pénz lenne szükséges, mert

T Á R C S A.

A magyar nye'v.

Kárpátok fejtől messze Ádriaig,
 Hol kincses házakat tengér ágya ringat;
 Kelettől, hol a nap lepiheni vágyik,
 Ismerte a világ egykor karjainkat.
 Ha a felkelő nap indult nagy útjára,
 Magyar földön tört meg szemé utóijára,
 S hogyha Erelközből szellő kerekedett:
 Dicsőségről beszélt, lobogót lengetett

Duna, Tisza táján, négy folyamnak közén,
 Majd ezred éven át villogott a csata;
 Szántott a földmives esonthalmok özönén,
 S termővé a hantot könnyei áztatgatta.
 Tört rank török, tatár vérszomju csordája,
 S jajba fult Szigetvár — Sajó vize taja,
 De szellő fuvallat s vértenger közepett
 A magyar harmasszin újra fellebegett.

És lebegett vigan, lobogott magosan;
 Milliók s milliók vére, karja védte,
 Mert e drága földön, szélesen és hosszan,
 Nem volt a hazának csak e g y, csak e g y népe.
 Nem volt itten győző, nem volt itt legyőzött —
 Egy célra munkált mind, ki a mennyit győzött;
 Egy volt imádsága: honja és kiralya,
 S zengedezett nyelvén magyar szó danaja.

De jött a századok lomha tespedése;
 Vétkes alom szállt a csatás utódokra,
 S mely vállvetve, hozott ellent rettegésbe:
 Fordítják a kardot vissza önmagokra.
 Mint hitvány szú a fát, mely életét adja:
 Örlik a drága hont száz meg száz darabra.
 A szép anyanyelv is, mely szólt vala bátran,
 Megvetve gúnyolva, bolyg üldve, hazátlan,

Zengett-e pedig már
 Lágyabb zene, mint ez?
 Szóltott e imádság
 Jobban sziveinkhez?
 Bűgött-e harangja
 Templónak imára —
 Hitt-é csata kürtje
 Szebben a csatára?

Oly enyhe, enyelgő,
 Gyönyörteli, édes,
 Ha jó anya zengi
 Dalban kicsinyéhez.
 Megnyílik a menybólt,
 Gyémánt kapu tárul
 És álmodik a sziv
 Az égi hazarúl.

Mint harci kiállítás,
 Mint vész riadása:
 Orkán zaja hozzá
 Csermely esacsogása.
 Mint meny szava harsog
 Villáma lecsattog
 És emberi erdők
 Dőlnek meg alattok.

K's méh dönögése
 Madár dala árja:
 Ifju ha szeretett
 Hő keblire zárja.
 Szél esti fuvalma:
 Ha modja: szeretlek;
 Bús gerle nyögése:
 Lány ajkai rája,
 Suttogva, pírulva
 „Igent” ha rebegnek.

Kárpátok fejtől messze Ádriaig
 Egy mostoha gyermek jár könyezve, sirva;
 Esdve kéri e hon ifjait, leányit:
 Fogadják szivökbe, vegyék karjaikra.
 E kised szavara langra, tette gyúlva:
 Nyelvben, műveltségben egyek leszünk újra:
 S ha zeng bércezen, völgyön honi szó danaja:
 Ujra dicső, nagy lesz magyarok hazaja!

Balog István.

James Brown házassága.*)

Irta: Kenézy Csátár.

Addye Blodett fölszisszentelt, s finom tüvel megsértett ujacskáját piros ajkaiba véve, igyekezett a fájdalmát enyhíteni.

— Bizonyosan megint James urra gondolt, kisasszony? jegyzé meg a fiatal miss mamaja, szemüvege alól Addyera pislogatva.

— Most épen nem, anyám.

— Most — nem, Tehát máskor mégis? . . .

— Igen gyakran. Hisz Ön tudja: nagyon szeretem.

— Ugy? És én mégis ajánlanám, ha lemondana róla. Annak az urnak semmije nincs. Állása sem, nem életre való . . . . . Kegyed csak nem akarja őt eltartani — kézi munkájával? Varjon még kicsikém, van ideje a férjhezmenetelre.

Blodett asszony megigazitotta papaszemét s leányát magára hagyta.

A kis Addye szomorú arczára egy pár könnyesepp gördült, homlokán a bánat felhője borangott.

Az ajtón kopogtattak. James Brown lépett be, vidám arczal.

Addye karjai közé repült s elfelejté könnyeit.

* Mutatvány a „Magyar Házasszony Naptárából.”

S z i n i s z e m l e .

(Okt. 10 én : Országgyűlési szállás, Vachot Imre vigjátéka Okt. 11-én Arany Lakodalom, drámalet 1 felv. írta Almási T. — A másoló, Meilac drámaletje. Ujházi Ede vendégjátékai.)

a nélkül bizony semmire sem mehetünk, s hol vegyük azt ma? hol van az olcsó kölcsön, a melynek befektetését mai keserves viszonyaink között kibírná gazdaságunk? De nemcsak a pénz hiányzik, hanem hiányzik a szakértelem, a kellő intelligencia is, különösen kisebb gazdáink legnagyobb részénél, ezen elvek okszerű életbeléptetésére. Ennek tehát hosszú idő kell, ezt gyorsan keresztülvinni lehetetlenség még ha pénz állna is mindenkinek rendelkezésére, s így, ha ál az, a mit dr Gaál Jenő mond, s a miben én egyszerű ember kételkedni sem nem akarok, sem nem merek, t. i. e válság vége beláthatatlan, s az még fokozódni fog a közel jövőben, akkor azon átalakulás alig fogna rajtunk segíteni.

Hát csak működjenek a nemzetgazdák az államok s azok polgárai jólétén tovább is: kísértésnek meg minden módot arra nézve, hogy a földbirtokos osztály képes legyen hazafiúi, családi és állampolgári kötelemének továbbra is megfelelni, amde mi egyszerű közigazdák, földművelők ne várjunk a bajban, melyből ha a nemzetgazdák kiségitenek is, ha t. i. megtalálják az Ariadne-fonal végét, mely e labirintusból kivezet, az nem egyhamar lemond s ha mi összetett kézzel várunk erre, nagyon könnyen odalukadunk ki, hogy dobot ütnek kis — talán őseink vére árán szerzett — birtokunk fölé, s ezen azután sem nemzetgazda, sem állam nem segítenek! . . .

Nézetem szerint két főpontban foglalható össze teendőnk e válság tartama alatt és pedig:

1. Gygyekezünk gazdaságunkat lehetőség átalkítani s a termelést a jószágtenyésztéssel összhangzásba hozni; földjeinket jól művelni, okszerűen trágyázni, hogy kisebb területről kisebb előállítás költsége mellett nagyobb termést állíthassuk elő, s

3. Lépjünk egész elhatározottsággal a takarékoság útjára; ne költsünk többet, de de sőt kevesebbet mint mennyi jövedelmünk van, s ezt következetesen vive keresztel kilábolandunk nagyobb bajok és veszteségek nélkül a labirintusból, s nem kerül idegen kézre az a vagyon, melynek tulajdonosa, az ugynevezett középosztály, hivatalvan ma is mint volt a múltban, — a maga erejéből fentartani, ezt a szép ezt a sok — ennél nagyobb — vihart is átél — hazát!

ZLINSZKY ISTVÁN.

Mult számunk jelezte már Ujházi vendégszerplését: Szombaton és Vasárnap újra élveztük e művész előadását, a ki közönségünk rokonszenvét rohammal vette be s a ki kedves ígéretet váltott be akkor, midőn körünkben másodsor is megjelent. A kedvezőtlen idő dacára, — a mi sokat jelent a mi feneketlen sarainkban, sikos padlóinkon és szuroksötét utcainkon — szép közönség gyűlt össze, hogy csodálja a nemzeti színház ez elsőrendű alakítóinak játékát. Szombaton az „Országgyűlési szállás” került színpadra: Vachot Imre régi letűnt darabja, evgyűű me-ével, szegényes cselekvényvel, sok hazafias szónoklattal, melyek vezéreziketekbe illelenek inkább s a melyek a mai színpad közönségének, mely rohamos cselekvényhez, tökéletes színi technikához s minnél kevesebb fölösleges beszédhez van szokva, kissé idegen szerűen hangzanak már. Burman ur, az egykori pozsonyi diéták idejének Kraxelhubere, erősen magyar faló. Gyűlöletének főoka hogy a magyar nemesség gögös, felfuvalkodott s a polgárt megveti. Ép ezért gyámleányának megtilja, hogy valaha magyar ember fele ége legyen. Csak hogy ez már akkor egy magyar ifjút szeret, akivel egy tervet főznek ki, a melynek következtében az ifjú Burman hazához jut be, az öregben maga iránt rokonszenvet költ s vele a magyar embert és a hazát erősen megkedvelteti. Az öreg ur megér, nagy hazafi lesz belőle a ki dühbe jön, ha magyar-ágát kétségbe vonják s végül az ifjakat összeszedi, Ebből a nyers anyagból gyúrta Ujházi egyikét legsikerültebb alakításai nak s élénken illusztrálta előttünk, mit képes egy öntudatos művész egy különben gyenge szerepből csinálni. A bágyadt alakba lelket öntött, felruházta őt oly egyéni vonásokkal, melyeket a szövegből valóban nem vonhatott el s előttünk állott a pozsonyi burger típusa, kiszínezve mindazon egyéni sajátosságokkal, melyeket az egységes jellem a műkeretében igényel. Valóban Burmann tökéletes komikus hőssé vált előttünk, a ki mind tévedésében, mind bukásában rokonszenves derűsége ragadta közönségét. Különösen remekül dolgozta ki azt a mozzanatot, a midőn Burman kiabándul tévedéséből. A művész érezte, hogy itt saját erejéből kell pótolni mindent, miről a szerző megelégedett hőse jellemének megalkotásánál. A hatás ott érte el teljességét, mikor lelélezőzt áll ősesét elkergeti. A kanapén ülve, vivja lelkiharezát s minnél jobban meg van hatva, s minnél inkább óhajtaná visszahívni a kedvelt ifjút, annál keményebb hangon űzi őt tova. De művészi alkalasról szólva, meg kell emlékeznünk maszkjáról is, mely Ujházinál mindig a fűlső hatás egy kiváló eszköze s a jellemrajz lényeges kiegészítője. Színeszínünk valóban sokat tanulhatnak e tekintetben tőle, kinek maszkja mindenkor jellemzetes, de sohasem indiszkrét, vagy kivívó. Környezetén is meglátszott fellanyozó hatása, mert mind Gyurman Alice, mind Szeremfalvi nagy verve vel és bugósággal játszottak.

Vasárnap kétegy felvonásos színműben tüntette fel a vendégművész alakító tehetségét. Az első volt

az „Arany lakodalom”, melyet a 80 éves gróf s a 70 éves grófné ülnek, elmondva egymásnak a mult emlékeit. Megtudjuk, hogyan keltek egybe, milyen Lo'dog és példás életet éltek s hogy a grófné házassága előtt egy katonát szeretett, a kinek el volt már jegyezve, de a ki csatában esett el, minek hallatára aztán a grófnak neje lett. De ez a katonatiszt, a ki a grófnak ez ismeretség előtt legjobb barátja, nem halt meg s most hallván gróf barátja hírét, eljött őt meglátogatni, anélkül, hogy tudná, hogy ez egykori kedvesének férje. A két jó barát ötven év utáni viszontlátásra örömmel borul egymás nyakába s beszélnek a multról. Szóba jön az egykori kedves, a kit a 80 éves báró még mindig nem tud feledni. Élete elég nyugodt katona élet; maga vidám, derült, kedélyes, de ha ez az egy tárgy felmerül, mindig feltűnik előtte szerelombolt boldogsága, s a vén tábornok elkomorodik, lelkén mély keserűség vesz erőt. Egy vágya van még: hadd ölhesse meg vetélytársát. E pillanathban a szomszédházban megszólal a nápolyi dal, melyre mindkettő jól emlékszik. Legott feltűnik a titok: a tábornok boldogságának megsemmisítője nem más, mint legjobb barátja. Összes keserűsége a bosszu dühével tör ki belőle, megrohanja a gróft le akarja tiporni, majd kimerülten rogy össze. Lassanként magához tér: túl becsülte erejét, bocsnatott kér barátjától, még egyszer látja a belépő grófnét, ki őt nem ismeri meg s tompa, lemondó bánattal távozik. Ime e kis szerepben a művész az érzelmenek egész skáláját feltűntette előttünk. A kemény természetű katona, a kedélyes cimbor, a kaland hős, a szerencsétlen szerelmes, a kétségbe esett vetélytárs, kinek soká elfojtott vad szenvedélye 80 éves korában tör ki, a tehetetlen aggasztán, ki tompa fásultságba esik, de azért gyengédén óvja a szeretett nőt a felismerés izgalmaival, — mind egy magasabb egységben olvadtak egybe Kár, hogy a többiek nem iparkodtak a vendégnek jóra való környezetet nyújtani. Se Fábian, se Orosz Kata nem tudták szerepeiket, nem is említve azt, hogy mitsem voltak képesek alkotni, ugy, hogy az aranylakodalmat űő pár dialogját igazán keserves volt végig várni.

Utolsó fölépte volt a vendégművésznek a „Másoló”, melyben szegény apa nem meri magát lányának fölfedezni s csak a véletlen hozza őket össze. A „Másoló” Ujházi egyik legkitűnőbb szerepe s az elrejtett apai érzelmek önfelédit kitérésiben utólrhellen volt. Az őszhangot csupán az zavarta meg, hogy Rózsa Rózsika nem tudott a szerep magaslatára emelkedni. Ezen felkiáltásnál „Atyám!” annyira nem különbözött az igazi érzelmek hangja a szerepbeli hangtól, hogy szinte vártuk, hogy a szerző ismét közbelép s figyelmezteti: megint nem jól van!

Négy este hat különféle szerepben láttuk Ujházit. Közönségünk valóban képet alkothatott magának alakító erejének kimeríthetetlenességéről. A szegény napidíjas Knabe Jeremiás, az „Ózsi nap-sugár” vén szerelmese, a jó falusi székely, a pozsonyi burger, a vén tábornok s a másoló, mind megannyi fényes tanúbizonyságai kiapadhatatlan humorának, művészi temperamentumának. Képzeltük hozzá még azt a gondot és tanúmányt, melylyel szerepeit a legapróbb, másoktól nem is sejtett

— Örömhirt hozasz?

— Valóban, kedves Addye. Nagyszerű eszmém van.

— Eszméd? Csak — eszme?

Ugy van. De ezzel bennem, okvetlen gazdagok leszünk, nem sokára, s akkor . . . De sok időt nem tölthetek, utána kell a dolognak latnom.

Nézd ezt hoztam számodra. Jól megőrizd!

Egy édes csókkal zárta le James kedvesének ajkait és gyorsan távozott.

Addye nyugtalanul nézett utána, még vala mit akart vele közölni, de már késő volt.

Az ajándékot nézte meg ezután. Mi lehet az? Egy kis papír, olyanforma, mint egy bank-utalvány. De nem az.

A szöveg felvilágosítást ad minden bizonynyal. Olvassuk csak: „S o r s j e g y, 942. szám. Nyereménytárgy: James Brown. Kora 25 év. Termete daliás Haja: dús-szőke; Fogai: épek. Modora megnyerő; stb. Ára: két dollár. A húzás határideje: f. évi július 31-ke, a „Park-Hotel”-ban, déli 1 órákor.”

— Ah, a szegény James kijátsza magát. . . De vajon én nyerem-e meg? Ez nagy kérdés. Azaz: kétséget sem szenved, hogy én nem nyerhetem meg, ezzel az egy sorsjeggyel. Bizonyosan lesznek, kik tizet, huszat, talan száz darabot is vásárolnak. Miért nem adot hát nekem száz darabot? Oh a fúkar James! . . . Le kell mondanom róla, hiába! Pedig meghalok, ha övé nem lehetek.

Masnap minden hírlemban a következő hirdetés volt olvasható: „En, James Brown, nősülni vágyó, ifjú ember vagyok. De pénzem nincs, melylyel valamihez kezdenék. Elhatároztam tehát, hogy magamat kijátszatom. Azon hölgy férje leszek ki

sorsjeggyén megnyer. Ma és a húzás idejéig mindennap a „Central Park”-ban fogok sétálni, divatos öltözetben, vállamon piros szallaggal. A ki meglátni akar sziveskedjék ide fáradni . . . Egy sorsjegy ára két dollár. A húzás határideje stb. stb. Mondanom sem kell, hogy kitűnő férj leszek s boldoggá fogom tenni nőmet.”

Mit? bezzeg tömve volt a sétahely mindig, a legkülönböző rangu rendű hölgyekkel, kik mind James látoga ására jöttek: a kik aztán megismerték, sorsjegyet is vásároltak rögtön, a ki szerétehetett: minnél többet. Vesta Ryce asszony (koros hölgy léte) száz darabot tartott meg. S midőn e pazarlásért némelyek megrótták, azt felelte hogy neki joga van James urhoz, több, mint másnak, mert évek óta szállásadója, bár nem látott még tőle egy árva fillért. Így le alább lekvitteli vele az adóságot; noha reméli, hogy Fortuna istenasszony is kedvezni fog neki e játékban . . .

Azt nem szükséges elmondani, mit szenvedett a kis Addye, míg a húzás napja elérkezett. James meg se látogathatta, nem volt rá ideje.

Addye pedig nem birta magát rávenni, hogy csak egyszer is elmenjen a „Central Park”-ba; nem akart tanuja lenni annak, hány epedő szem kíséri útjában, az ő reménybeli vőlegényét.

Végre is a húzás napja felderült; a sorsjegyek elkelték az utolsó darabig. James zsebreva-gott vagy 10.000 dollárt. Szerencséje megvolt alapítva . . .

A hotel nagy terme, hol a húzás volt eszközlendő, már a reggeli órákban nyüzsongott a missek, ladyk, matronák tarka csoportjától. A rendőrök izadtak, iszonyu munkába került nekik a rend fentartása.

Pont 12 órákor megnyílt a mullekerem aj-

taja es néhány biztos kíséretében egy, fehér ruhába öltözött 8—10 éves leányka által vezetve, kilépett James Brown, teljes vőlegényi díszben, fehér nyakkendősen, fehér keztyűvel. Pompás alak volt tagadhatlan.

Ruganyos léptekkel közelgett az emelvény felé, melyen állást foglalt. Egy bizto néhány szót intézett a nyugtalanokdó nőserghez, kijelentvén, hogy a húzás azonnal megfog ejtteni.

Néma csend állott be . . . A fehér ruhás leányka belnyult a számokat tartalmazó öblös urnába s pár másodperc múlva kihirdették az eredményt:

— „942!”

Örömsikoltás hangzott fel a nagy terem egyik oszlopa melől, egy kicsi kéz lobogtatta a győzedelmes sorsjegyet a levegőben.

Én nyertem!

James eléje ment boldog menyasszonyának, mosolyogva vezette föl az emelvényre, hogy bemutatassa a jelenlevőknek.

Mindenki sietett a szép párnak szerencsét kívánni. Csak — Ryce asszony nem . . .

A kis Addyének a menyegző után jutott eszébe, hogy megkérdezze férjétől:

— De édes James, mikép történhetett az, hogy énekm ez az egy sorsjegyem volt, mégis én lettem a nyertes?

— Oh te kis bohó! hisz a dolog nagyon egyszerű. Az urnában volt papirszeletekre egytől egyig csak a te sorsjegyed száma volt felírva . . . Melyik szám is az?

— 942.

részletekig kidolgozta s természetesnek találjuk azt a lelkesedést, mely a műértő közönséget elragadta. Az utolsó előadás után a kaszinó termeiben bucsulakomát rendeztek a művész tisztelői, mely a legderültebb hangulathoz folyt le s a melyen Ujházi megígérte, hogy Szarvast alkalomadtán újra meglátogatja. Számítunk ígéreterre!

A halottvizsgálat fontossága.

A közegészségügy és népesedés szempontjából.

Dr. KUN TAMÁS, kir. törv. orvos, közegész-egügyi tanácsostól.

(Folytatása és vége.)

Miskolc város a felvidéknek mintegy központja lévén, ide a felsőbb megyékből Trencsén, Turóc, Liptó, Zolyom, Szepes és Sáros megyéből évekint sokan költöznek, még pedig többnyire oly állapotban, melyet áldottnak szoktak mondani, hogy az ottani közvélemény előtt elértözve szolgálathat állhassanak, és később mint dajkák szerepelhessenek, nem sokat gondolván saját törvénytelen gyermekükkel, kik szintén dajkák kezérekülvén, már előre is úgy tekintendők $\frac{2}{3}$ részben, mint anyalcsinálás örögi mesterségének jelöltjei.

Miskolcon évenként 80—100 ly szerencsétlen gyermek jut hatóság gondozása alá, kik többnyire a városi pénztár terhére esnek, gyakran megtörténvén, hogy anyák halnak el, vagy megszökve, gyermekeiket lelketlenül itt hagyják.

A hatóságnak szigorú örökődése mellett a dajkarendszernél, a közegészségi törvények 19—26. §-ai rendelete szerint, különleg jó eredményt képes felmutatni a következetesen és szigorúan eszközölt halottvizsgálat, csak egy pár év alatt is. Nemcsak a büntények apadtak le a minimumig a múlt év adatai szerint, hanem az anyalcsinálók is annyira meggyérültek, a felső megyékből többnyire áldott állapotban ideseregülő száma annyira fogyott, miszerint a kedvező eredmény minden kételyt eloszlatott, hogy városokban nem laikusok, de okleveles orvosok vannak hivatva a halottvizsgálat országos érdekű teendőit végezni.

A községekre nézve a közegészségi törvények 145. § a akként rendelkezik, „hogy a körorvos a halottvizsgálatot a mennyiben külön halottvizsgáló nem volna felállítva, szegényeknél ingyen, vagyonsoknál megszabott díj mellett teljesíti.”

A 156. §. szerint „a járásorvos ügyel a halottvizsgálat kezelésére és a nem orvos halottvizsgálókat oktatja.”

Kétséget nem szenved, hogy hazánk egészségi ügyének és népesedésének érdekében legdüböcsőbb eredményt szülne, ha az imént idézett törvénycikk értelmében járhatnának el a körorvosok, de szomorodott szívvel kell megjegyeznünk, hogy az ország jelenlegi viszonyai között nem létesíthető. Részt azért, mivel a körorvosok községei egymástól és az ő székhelyétől távol esnek, részint mert igen sok vidéken nincs orvos. Hisz megdöbbenő adatok közölve a belügyminiszteri 1880. évről szóló egészségügyi viszonyokról. Összesen 1236 kerület van az országban, melyeket a törvény orvos tartására kötelez, de csak 720 felel meg a törvény rendelkezésének, 516 kerület mai napig sem tart orvost.

Ily szomorító körülmények közt a lehetőség kell számolnunk és úgy intézni a halottvizsgálati működést, hogy az, ha nem is orvosok által teljesíthető, de értelmes, jóra való, fedhetlen előéletű egyénekre legyen bízva, megelőző tanítás és gyakorlati bevezetés után.

A közegészségi törvények 156-ik §-a a járásorvosok köteletségévé teszi a laikus halottvizsgálók tanítását. Ámde megbotránkozva tapasztaljuk, hogy sok helyen oly egyének vannak alkalmazva, kik épen nem arra valók, p. o. cigányok és korhely obsitos katonák. Pedig a népek egy bizonyos fajtája immár igen bevan tanítva, miként kell valakit úgy megfogtani, hogy a test kültetemen serelemnek legkisebb jele sem legyen látható. Községekben is vannak híres czéda személyek, kik igen is értik, hogy kell anyagot csinálni kiéhezetés, fojtás és agyonnyomás által. Hogy kell az ártatlan kisdéd életét elvenni egy vékony tű szúrása és az úgynevezett fejélagának állandó nyomása által, stb. stb.

Hazánk közegészségi viszonyainak ily kedvezőtlen volta mellett a quid consilii kérdéshez kell térnünk.

Negyven éves orvosi pályámon, különösen a közegészségi törvények keletkezése s életbe lépése óta gyűjtött tapasztalataim után, a következőben adom elő egyeni véleményemet. És teszem azt ha-

zánk közegészségi ügyének és népesedésének érdekében.

1) A halottvizsgálat nagyobb városokban és községekben föltétlenül okleveles orvosra bízandó.

2) Kerületekbe sorakozott községekben értelmes, józan életű emberek alkalmazandók, azon meghagyás mellett, hogy a hullákat mindig meztelen állapotban vizsgálják meg, s mihielyt legkisebb külsérelmi jelt vesznek észre, azonnal jelentsek az előjáráságnak, küldönc által hívják meg a körorvost a felülvizsgálatra, mely eljárás más országokban is fenáll, hol nem orvos halottvizsgáló után, 48 óran belül minden esetben orvos végezze a felülvizsgálatot.

3) Hogy a halottvizsgálati intézmény szükséges voltáról a népet meglehessen győzni, legnagyobb befolyást gyakorolhatnának a lelkesek és iskola tanítók. Ezen oknál fogva a haza iránti hálás érzet és szeretetből kifolyólag első sorban veljük hivatottaknak őket, hogy jó példával menve elő, legalább egyelőre vállalják el a halottvizsgálati működést.

4) Igen sok kerület lévén még most is meggyeszte, hol körorvosok nincsenek, addig is, míg ezeknek száma szaporodnak, a megyei fő és járási orvosok által a laikusok közül értelmes és jó erkölcsű egyének képviseltesse a halottvizsgálatra.

Ujdonságok.

— **Városunk** képviselő testületének azon folya módására, hogy a szabályozás folytán elzárandó szarvasi Ó Körös zsilippel látassék el, a közlekedési ministerium megadta a választ. A kérelemnek előlég egészségi szempontból hely adatik azon időben, midőn Szarvas alatti el folyó Körös meder végleges elzárásáról lesz szó, mindkét végén az elzárt Körösnek zsilippel való ellátásáról gondoskodni fog.

— **Hymen.** A helybeli ev. főgymn. ifju tanára, Mocskónyi József f. hó 15-én csütörtökön vezette oltárhoz, Mocskónyi Amália kis-asszonyt, Mocskónyi Ágost, helybeli ev. tanító szereretremélt, kevels leányát. Az esküvőt — a menzasszony szüleinek házában — kedélyes lakoma követte. Legyen tartós a boldogság, mely az az ifju párra felderült!

— **Utcaink** kivilágítása. Mar azt hittük, hogy lámpáink ott felejtődnek az illetékes raktárban, midőn végre az ujjuló holddal f. hó 15-én egyszerre csak megjelent utcainkon a világosság. Igaz hogy a holdtöltének elmúlását belehettett volna várni, de hát ettől még meg nem íszegyenül a hold, nekünk pedig nem árt a két oldalról jövő kedvezés.

— **Vásár.** A folyamatban levő Lukács-napi vásár igen kedvező időben vette kezdetét, s igen népesnek ígérkezik. Van panoráma, buvármutat any gözember s egyéb dolgok, melyek a felesleges aprópénz elhelyezésére igen alkalmasak.

— **A belügyministerium.** körrrendeletben figyelmezteti a hatóságokat, hogy a külföldre szóló utlevelék kiadásainak véleményezésénél különös gondot fordítsanak az illető anyagi viszonyaira s értesítsék a kiutazni szánó ékezők, hogy Londonba munkakeresés céljából ne utazzanak, mivel ott a munkásoknak bővíben vannak s az odautazók inségnek és nyomornak teszik ki magukat, az állampénztárnak pedig — mivel annak a segélyét kénytelenek kérni, — súlyos terheket okoznak.

— **Beküldetett.** A postai megbízások Ausztria-Magyarország belforgalmában és Németországgal való behozatalára vonatkozó 1882. évi okt. 19-én 34321. sz. a. hozott rendelet akként módosított hogy a postai megbízások beváltására meghatározott 14 napi határidő f. é. október 1-től kezdve a belforgalomban 2 napra, Németországgal való forgalomban pedig 7 napra lesz állítaték.

— **Szendy** Árpád zongora művész, városunk szülőtte, ma vasárnap Szatmárba ment, az ottani intelligencia ismételt kérelmére hangversenyezni. Ugyancsak a nevezett ifju művész, meghívást kapott gr. Apponyi Lajosól, hogy gyermekeinek a zenéből adjon oktatást. Azt hisszük, hogy az előnyös meghívást nem fogja visszautasítani, bár örömmel látjuk öt magunknál is.

— **A lelkes ifjuság.** A helybeli fiatalság rövid idő alatt három ízben adta kiváló tanujelét annak, hogy a művészi igyekezetet méltányolni és támogatni tudja. Ugyanis a nálunk egy hónap óta működő Saghly szintársulatnak eddig három jeles tagját jutalmazta kitünőleg Először Rózsa Rózsikát azután Gyurman Alicet, végre a múlt héten Fábian Lászlót. Ez utóbbinak jutalomjátéka alkalmából babérkoszorút ékes szivar tárcát s 30 frípt tartalmazó pénztárcát adományozott.

— **A mezőtúr turkevei** vasut f. hó 4-én adatott át a forgalomnak. — A Mezőtúr-turkevei vasut menetrendje következő: Túr-el indul 12.44 p. délben és 4 órakor d. u. Turpászó állomás 1.11 p. d. és 4.27 p. d. Turkevére érkezik 1.33 p. délben és 4.49 p. d. u. Turkevéből indul 11.11 p. délben és 2.22 p. d. u. Pusza-Turpászó állomás 11.34 és 2.44 p., Turra érkezik 12 óra délben és 3.10 p. d. u.

— **Színészet.** Szombaton f. hó 10-én Ujházi Ede felléptével adatott az „Országgyűlési” szállítás

eredéji vigjáték 4 felvonásban Vachot Imréről Vasárnap okt. 12. Ujházi jutalomjátéka: az „Arany lakodalom” dramolet 1 felv. Almásitól és „A masoló” szinte dramolet 1 felv. Meilac után Ábrányitól. Ujházi vendégszerepléséről bővebben színi szemlénk szól. Hétfőn a szinkör zárva volt. Kedden Fábian László jutalomjátéka előadott „A feny arnyai” drám 5 felv. Szigligeti Edétől. A jutalmazandót a szarvasi fiatalság egy szép ajándékkal lepte meg. Szerdán f. hó 14-én gyér közönség előtt Nyiregyházi Vilmos jutalomjátéka az „Üdvöske” című operette. Zenéjét szerzé Andran Edmun. Csütörtökön az „Ördög pirulái” énekes bohózat 10 képben. A színházi technika nehézségeivel szemben az előadás elégsikrűnek mondható Aradi (Szeringinosz gyógyszerész), Tiszay (gyógyszerész segéd) Gyurman Alice (Albert francia festő), Havasi (Maglóár), Orosz Kata (Sára boszorkány), Fábian (Szottinesz) mindnyájan jól alakítottak. A kis tündérek tánca Lánzi ismételt kihívását és meglap-solását vonta maga után. A szin. or ez alkalommal szokatlanul megtelt.

— **Érdekes.** lapunk jelen számában H e c h s c h e l S. Hamburgi szerenese kimutatása. Ez a ház, az itt és a vidéken nyert összegek pontos és titoktartó kifizetése által oly jó hírnevet szerzett magának, hogy mindenkit lapunk azon hirdetésére itt figyelmeztetünk.

Irodalom és művészet.

Szépirodalmunk egyik ága sem örvend napjainkban oly virágzásnak, mint az elbeszélő irodalom. Ez főleg a magyar társadalom hatalmas fejlődésének köszönhetjük, mely a figyelmes szemlélőnek lépten-nyomon a legérdekesebb tárgyakkal kínálkozik. Tolnai Lajos és Mikszáth Kálmán voltak, azok kik e társadalmi mozzanatok az irodalomnak meghódították: amaz széles körben, bámulatos jellemző erővel és sújtó szatírával, ez kedves gyönyörködtető humorral. Nyomunkban halad egész ujjalb elbeszélő költészetünk. Sajnálattunkra azonban eddig még nem volt lapunk, mely mind e törekvéseket egyesítve az elbeszélő irodalomnak és ezzel együtt az új Magyarország képet tárna elénk. Annál kellmesebb meglepetést szerzett nekünk egy szépirodalmi vállalat, mely elérte azt, a mi mind- eddig még nem sikerült: regény és beszély irodalmunk tükrében a multat valamint a jelen társadalmi mozgalmakat teljesen és híven bemutatni. Ez eszmét a „Gondúzó”-ben látjuk megvalósítva, mely derék szépirodalmi hetilapnak éppen Tolnai Lajos a főmunkatársa és melyben Mikszáth Kálmán a képviselőház karzataról ezim alatt közli annyira kedvelt rajzait. A „Gondúzó” II. évfolyamának előtünk fekvő 4 első száma egyszerre három eredeti regénnyel indul meg: „Az utolsó kuruczvilág” történelmi regény 3 kötetben kitünő regényírónktól Abonyi Lajostól, „A vér hatalma”, mely egy korszerű próbémát fejtget, Beniczky Béla Lenkétől és „Csiricsáry Bertalan úr ő méltósága” című társadalmi regényt Vértési Arnold élénk tollalól. Költeményekkel találkozunk legjelesebb lantos költőinktől u. m. Vajda Janos, Kiss József, Endrődi Sándor és Reviczky Gyulától. A kisebb beszély és rajz igen gazdagon és mintaszerűen van képviselve Mikszáth Kálmán emilített rajzoszata, P. Szathmáry Károly „A helybenhagyott ember”, Szana Tamás, „Magyar költők szerelme” Toth József „A tilos”, Jakab Ödön „Összerombolt élet”, és Tolnai Lajos „Az első eszménykép” sat. dolgozatai által. A lap érdekességét és változatosságát növelik Belot egy rendkívül érdekesítő regénye francziából fordítva, és az ismeretterjesztő cikkeket, mulattató apróságok, talányok sat. A „Gondúzó” megjelen minden vasárnap három tömött iven. Kiadója Székely Aladar Budapesten. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr. Legjobb lelkiismerettel ajánljuk e hazafias szellemű, szépirodalmunk színvonalán álló kitünő vállalatot mindenkinek, ki lelketemelő és képző olvasmányoknak és örömeit tud. A kiadó mindenkinek ingyen és bérmentve szolgál mutató-ványszámmal, ki e végeit levelező lapon hozá fordul.

„A lohinai fű.” Az „Egyetemes Regénytar” cz. vállalatból, melyet a Singer és Wolfner czég indított meg, vettük a harmadik kötetet, mely Mikszáth Kálmán „A lohinai fű” cz. új elbeszélését tartalmazza. A magyar olvasó közönség sokkal jobban ismeri és kedveli a jeles író, semhogy külön ki kellene emelnük, hogy irodalmunk ismét szikrázó humorral irt, elejétől végig érdekes, zamatos művel gyarapodott. Meg kell azonban említenünk a mű megjelenési módját, mely szerencsés újítást képez könpírczunkon. A nevezett vállalat ugyanis tíz ivre terjedő köteteket közöl, melyek csinosan bekötve, ötven kr-ával árulhatnak és ezen ár mellett a vállalat kiadványai oly példányszámokban kerülnek a közönség közé, melyek nálunk nem közönségesek. Így pl. Mikszáth elbeszélése néhány nap alatt több mint haromezer példányban kelt el. A vállalat ilyformán a magyar írók műveinek az eddigimél jóval jelentékenyebb olvasókört fog hódítani és fordított regényeivel a hazai könyvpírczról le fogja szorítani a hasonló mű német vállalatokat, melyek ott nagy elterjedésnek örvendtek. Az „Egyetemes Regénytar” új körete Mikszáth elbeszélésén kívül Welten Oszkarnak egy vig novelláját tartalmazza.

Felelős szerkesztő és kiadatulajdonos: Miháfi József

Főmunkatárs: Keviczky László.

H I R D E T É S E K.

H i r d e t é s.

Van szerencsém a tisztelt közönségnek ezennel tudomására hozni, miszerint itt Szarvason a városi kórház melletti utczában 1180-ik sz. házban lévő saját műhelyemben az asztalosi munkálatokat megkezdtém. Bárminő megrendeléseket: Szobabutor, házépítési asztalosi munkálatok készítésére, valamint gazdasági gépjavítás s egyéb javításokra elfogadok s jutányos pontos munkámmal megrendelőimnek legnagyobb meglepetését kiérdemelve, azt netáni újabb megrendelésekhez is megtartani legfőbb akaratom.

Magamat a t. közönség pártfogásába ajánlva tisztelettel vagyok Szarvason, 1885. okt. 2-án.

3-3

Schloszer János.
épület és butor asztalos.

Eppen most jelent meg és ingyen kapható a KÉPES CSALÁDI LAPOK VIII. évfolyanának első száma.

Tartalom: Az utolsó rév. (Elbeszélés) Tolnay Lajostól. — Erdei románéz. (Költemény.) Bartók Lajostól. — Őszi este. (Tárcza: Sziklay Jánostól. — Barababao. (Velencei történelmi) Tóth Bélától. — A boszorkány. (Theuriet Endré regénye.) — Az állatok erőképessége. (Ismerető tárcza) — A szobor titka. (Regény) Tábori Róberttől.

E legszebb és legterjedtebb szépirodalmi képes heti lap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY Negyedévre 1 frt 50 kr. félévre 3 forint.
egész évre 6 frt.

A Képes Családi Lapok kiadóhivatala Méhner Vilmos, Budapest IV. papnövelde-utca 8-ik szám. 3-3

Főnyeremény
500,000
m á r k a.

Szerencse-
kimutatás.

A nyemények-
ért jótáll
az állam

a nyemény-eshetőségének,
melyet Hamburg állam biztosít, s melyben
9 millió 880,450 m á r k a

biztosan fog nyeménytől esni.

Ezen előnyös pánsorsolás nyeményei, mely csak 100,000 szorosjeggyel tartalmaz, a következők, és pedig:

Jutalom	300,000 Márka	26 Nyemény 10,000 Márka
1 Nyemény	200,000 Márka	56 Nyemény 5,000 Márka
2 Nyemény	100,000 Márka	106 Nyemény 3,000 Márka
1 Nyemény	90,000 Márka	253 Nyemény 2,000 Márka
1 Nyemény	80,000 Márka	512 Nyemény 1,000 Márka
2 Nyemény	70,000 Márka	818 Nyemény 500 Márka
1 Nyemény	60,000 Márka	150 Nyer. 300, 200, 150 M.
2 Nyemény	50,000 Márka	31720 Nyemény 145 Márka
1 Nyemény	30,000 Márka	7990 Nyer. 124, 100, 94 Márka
5 Nyemény	20,000 Márka	8850 Nyer. 67, 40, 20 Márkájával
3 Nyemény	15,000 Márka	egészen 50,500 Nyemény

s azok kevés hónap alatt **biztosan** fognak 7 osztályban kiroszolhatni. Az elő-6 osztályt nyemény 50,000 M. lesz s a 2-ik osztályban 60,000 M. a 3-ik oszt. 70,000 M. a 4-ik oszt. 80,000 M. a 5-ikben 90,000 M. a 6-ikben 100,000 M. a 7-ikben 200,000 M. 300,000 M. esetleg 500,000 M. jutalommal.

Az első sorsolásnál, mely hivatalosan megállapított. I egész sorsjeggy ára csak 3,60 kr. o. é. vagy 6 Márka I fel sorsjeggy ára csak 1,80 kr. o. é. vagy 3 Márka I negyed sorsjeggy ára csak 90 kr. o. é. vagy 1 1/2 Márka s ezen az állam által biztosított eredeti sorsjegyek (nem titolt igérvények) az eredeti levél melléklete mellett általában az összesnek hűmentes beállítására meg a legjavolható vidékekre is általában elküldenek. Minden részvevő kap tőlem hatásként a huzás megtörténte után azonnal hivatalos huzás jegyzékét.

A huzás terét az állam ezimittel, melyből a nyemények 4 részvevő elosztást kaphat, díjlanul kiadom.

A nyemények kifizetése és el-
küldése

Általam közvetlenül az érdeklőknek történik a legszigorúbb titoktartással.

Minden megrendelést lehet egyszerűen utalványon vagy ajánlott levél által eszközölni. A közel álló huzás miatt a megbízásokkal fordulni kell azonnal, mégpedig

október 30-ig hozzám.
Samuel Heckschel senr.
váltóbank Hamburgban.

V I D A T S E K É K

Vidats-féle egyéb gépek és azok pótrészei

ezen az eredeti Vidacs-féle minták (modell) szerint csakis az alább irt gyárban kaphatók, mely az összes mintákat a Vidats-féle csőtömegtől megszerezve, azokat is gyártja.

Schlick-féle vasöntöde és gépjár-részvénytársaság
gazdasági osztálya.

Központi iroda: Budapest, váczi-körut 57. sz.

Szöllő-eladás

Alírott tudatja, hogy október 22-én esőtörtökön szüretel, mely alkalommal, tére eltennivaló szőlőt ad el, kint a helyszínén a cigányérben lévő szőlőskertben. Vékája 2 frt Szarvas 1885 okt. 16.
BAKAY SÁNDOR.

Öltönykelmék

nők és férfiak számára
csak tartós gyapjuból, közép-termetű férfi számára
3.10 méter { 4.96 fr jó gyapjuból
8. — „ jobb gyapjuból
egy öltönyre { 10. — „ finom gyapjuból
12.40 „ egészen finom gyapjuból

Legfinomabb gyapju peruvien a legdivatósabb színekben a legújabb női posztószövetek méterje 2.20 frt és 2.40 fr.

Fekete Palmerston Tricot, tiszta gyapju női téli palotók méterje 4 f. loden női esőköpenyek és öltönyöknek.

Utazási plédok darabja 4, 5, 8 egész 12 frt. Igen finom öltönyök, rabravalo, felöltő, kabát- és esőköpenyek, kelmék, loden, commis, kammgarn, chevions, tricot, peruvien, gosking szöveteket ajánl

Alapítva **Stikarofsky János** — 1860 —
gyári raktár Brünben.

Minták bérmentve. Minták a szabó urak számára bérmentetlenül. Utánveteli káldemény 10 frton felül bérmentve.

Allandó raktaram van 150 000 litot o. é. meghaladó értékben és természetesen, hogy az én világiüzletemnél sok maradék (Rest) 1—3 m.nyi ho-szaságban található, en pedig kényszerítve vagyok az efféle maradékokat melven leszállított áronok elfecselelni. Minden józanul gondolkodo embernek be kell látnia, hogy oly kis maradékokból mintát lehetetlen küldeni, mert néhány száz minta megrendelésnél e maradékokból mi sem marad; e szerint a legnagyobb szédelgés az, ha kelme üzletek maradék mintákat mellékelnek; az ilyen esetekben a minták darabokból és nem maradékokból vannak s az ily eljárás célja könnyen felfogható

Oly maradékok, melyek nem tetszenek, kieserélnetnek, vagy visszaküldetik a pénz.

Levelezünk német, magyar, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven.
20-8